

Kontrolné otázky

Téma 1

1. Čo je to *národnostná menšina* a ako vzniká?
2. Ako sa v ČR menili od roku 1921 doteraz vzájomné proporcie českej majority a jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín? Zohľadnite počty podľa sčítaní ľudu z r. 1921, 1950 a 2001. Vysvetlite príčiny jednotlivých zmien.
3. S akými problémami sa stretávala a stretáva v súčasnosti reemigrácia príslušníkov českých menšín do ČR?
4. Opište formovanie sa obyvateľstva v pohraničí v období v rokoch 1938 - 1945, od mája 1945 do 1990.
5. Kto to boli *hornoslezskí uprchlíci* a odkiaľ a prečo prichádzali po roku 1945 do Československa?

Téma 2

6. Príčiny rozpadu Rakúsko-Uhorska a jeho dôsledky pre situáciu národnostných menšín v strednej Európe.
7. Porovnajte vplyv koncepcií tzv. historických národov a tzv. štátotvorných národov na menšinovú politiku v krajinách strednej Európy.
8. Vymenujte etnické čistky na území dnešnej ČR a strednej Európy v 20. storočí a ich príčiny.
9. Etnická definícia národného štátu je príčinou etnických konfliktov v strednej Európe - vysvetlite.
10. Charakterizujte imigráciu v Európe od 50. rokov. Vymenujte jej pozitívne a negatívne dôsledky.
11. Aké sú hlavné problémy v súčasných vzťahoch medzi českou majoritou a menšinami nemeckou, poľskou, rómskou a židovskou v ČR? Aká je genéza týchto problémov?
12. Aké sú príčiny antisemitizmu v súčasnosti a aké boli v minulosti?
13. Aké sú hlavné problémy v súčasných vzťahoch medzi českou majoritou a tzv. "novými" menšinami v ČR? Aká je genéza týchto problémov?
14. S akými problémami zápasia jednotlivé menšiny v ČR? Vysvetlite príčiny.

Téma 3

15. Opište situáciu menšín vo vybraných historických regiónoch strednej Európy: Lužica, Tešínsko, Podkarpatská Rus, Vojvodina.
16. Vysvetlite, prečo boli v regiónoch Tirolsko, Holštajnsko a Šlezvicko použité také a nie iné riešenia menšinovej problematiky.

Téma 4

17. Uved'te rôzne chápania pojmu *menšina*. Ktorý z nich je v súčasnosti aktuálny a prečo?
18. Ako možno chápať pojmy *dominujúca skupina*, *etnická skupina*, *rasa*, *národnosť*, *hendikepovaná skupina*; *sociálna skupina*, *sociálna kategória*?
19. Ktoré sú najdôležitejšie kritériá príslušnosti k menšine podľa Tajfela a prečo?
20. Čo je to diskriminácia a ako sa líši od znevýhodnenia?
21. Prečo možno diskrimináciu považovať za hlavný znak klasických menšín?
22. Ako sa javí menšina z perspektívy dominujúcej skupiny, z perspektívy menšiny a tzv. objektívne?
23. Uved'te príklady menšín, ktoré možno považovať za sociálne, kultúrne a politické menšiny. Uved'te príklady menšín, ktoré možno zaradiť do niekoľkých z týchto typov súčasne.
24. Ktoré menšiny v ČR možno považovať za národnostné, ktoré za etnické a ktoré za náboženské? Zdôvodnite.
25. Čím sa vyznačujú jazykové menšiny? Existujú také v ČR?

Téma 5

26. Čo je to identita?
27. Aké sú determinanty a dôsledky akceptovania menšinovej identity a postavenia?
28. Aké sú determinanty a dôsledky odmietania menšinovej identity a postavenia?
29. Je súvislosť medzi individuálnou a skupinovou identitou? Aká?
30. Aké sú zdroje konštruovania skupinovej identity?
31. Akú úlohu zohráva jazyk menšiny pri utváraní a rozvíjaní individuálnej aj kolektívnej identity príslušníkov menšiny?
32. Aké sú všeobecne uznávané jazykové ľudské práva?
33. Definujte pojmy *materinský jazyk*, *monolingvalizmus*, *bilingvalizmus*, *lingvicizmus*.

Témy pre Esej 1 (vyberte z nich jednu a spracujte, min. 2,5 strany)

1. Aký vývoj vo vzájomných vzťahoch majority a tzv. starých menšín v ČR možno očakávať v najbližších 10. - 15. rokoch?
2. Aké zmeny v zastúpení menšín možno v ČR predpokladať počas najbližších 10. - 15. rokov? Vysvetlite. Aké možno očakávať dôsledky týchto zmien a prečo?
3. Porovnajte riešenia menšinovej problematiky v Poľsku, Maďarsku a Československu.
4. Tvorí homosexuáli menšinu? Tvorí menšinu ženy? Zdôvodnite.